

УДК 338.43:004.62:339.923(477:4-6ЄС)
DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.210.193-201>

Терещенко І.О.
кандидат економічних наук
Полтавський державний аграрний університет
Tereshchenko Ivan
PhD in Economic Sc.
Poltava State Agrarian University
<https://orcid.org/0000-0001-5176-6522>

Комар В.П.
Полтавський державний аграрний університет
Komar Vadym
Poltava State Agrarian University
<https://orcid.org/0000-0002-7502-6286>

СИСТЕМА ЗБОРУ ТА АНАЛІТИЧНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ FADN В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТИВ ЄС

У статті досліджено сутність FADN не лише як процесу фіксації фінансово-економічних показників, а як платформи створення інтегрованої інформаційної моделі аграрного сектору, яка поєднує інституційні, ресурсні, виробничі, фінансові та бюджетні параметри функціонування господарств. Розкрито логіку трансформації первинної інформації у багаторівневу систему узагальнених показників, що використовуються для формування аграрної політики. Систематизовано структуру анкети-опитувальника за функціональними блоками та визначено їх аналітичне значення. Сформована інтегрована аналітична модель використання даних FADN у системі управління аграрною політикою України та інтеграції з ЄС. Окреслено методичні виклики впровадження FADN, зокрема питання достовірності, верифікації та адаптації облікових підходів, а також напрями гармонізації національної інформаційної системи з вимогами та стандартами ЄС.

Ключові слова: FADN; збір даних; аналітична обробка інформації; аграрна політика; державна підтримка; гармонізація зі стандартами ЄС.

THE SYSTEM OF COLLECTION AND ANALYTICAL PROCESSING OF FADN DATA IN UKRAINE AS THE BASIS FOR FORMING AGRICULTURAL POLICY IN ACCORDANCE WITH EU STANDARDS

The article substantiates the role of the Farm Accountancy Data Network (FADN) as a core instrument for the systematic collection and analytical processing of microeconomic data from agricultural holdings in Ukraine. The study conceptualizes FADN not merely as a statistical reporting mechanism but as an integrated information and analytical framework that transforms primary farm-level data into evidence-based inputs for agricultural policy design. The logical sequence of data transformation is described, covering the stages from individual farm surveys to regional aggregation and national-level analytical synthesis.

The paper systematizes the structure of the FADN questionnaire into interconnected functional blocks, including institutional characteristics, resource endowment, production performance, financial and economic indicators, and public support measures. The analytical significance of each block is examined in terms of assessing productivity, financial sustainability, competitiveness, structural efficiency, and dependency on state aid. Particular attention is given to the interdependence of these indicators and their role in modeling differentiated policy instruments, targeting mechanisms, and medium-term budgetary scenarios.

The research also identifies methodological and organizational challenges encountered during the pilot implementation phase in Ukraine, including limited managerial accounting practices among small and medium-sized farms, data verification constraints, structural inconsistencies in reporting, and respondent trust issues. These factors are analyzed in the context of data reliability, internal coherence, comparability across regions, and overall policy

relevance. The need for methodological adaptation, capacity building, and digitalization of data collection processes is emphasized as a prerequisite for improving data quality.

The findings confirm that the implementation of FADN in Ukraine creates institutional preconditions for harmonizing national agricultural policy with the Common Agricultural Policy (CAP) standards of the European Union. The study concludes that FADN serves as a strategic platform for building a data-driven agricultural governance system, strengthening transparency and accountability in public support allocation, and enhancing Ukraine's integration into the European analytical and regulatory environment.

Keywords: FADN, data collection, analytical processing of information, agricultural policy, state support, harmonization with EU standards.

JEL classification: Q12, Q18, C81, H50, O52.

Постановка проблеми. В умовах трансформації аграрного сектору України та його поступової інтеграції до спільного економічного простору Європейського Союзу актуалізується потреба у створенні єдиної системи збору, обробки та аналізу сільськогосподарських даних, що відповідає б європейським стандартам достовірності, порівнюваності та аналітичної цінності.

Однією з ключових моделей, яка забезпечує таку функціональність у країнах ЄС, є Farm Accountancy Data Network (FADN) – мережа обліку сільськогосподарських даних, а також її оновлена форма Farm Sustainability Data Network (FSDN), що інтегрує економічні, соціальні та екологічні показники сталого розвитку сільського господарства.

У державах Європейського Союзу FADN/FSDN відіграє стратегічну роль у реалізації Спільної аграрної політики (CAP), забезпечуючи формування рішень, заснованих на даних, для планування фінансової підтримки фермерів, оцінювання ефективності дотацій, екологічних програм і соціальних заходів розвитку сільських територій. Саме завдяки системі FADN створюється аналітична база, яка дає змогу формувати об'єктивні, науково обгрунтовані рішення на рівні державної політики.

В Україні першим кроком до запровадження подібної системи стало впровадження пілотного проекту FADN/FSDN у межах програми ЄС «Ukraine Facility», що реалізується за підтримки проекту IPRSA (EU4SmallFarms) та Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Запровадження FADN/FSDN в Україні має не лише практичне, а й концептуальне значення, оскільки спрямоване на гармонізацію національної системи аграрної статистики з європейською, що дозволить підвищити якість інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики, забезпечити прозорість механізмів підтримки агровиробників та зміцнити конкурентоспроможність українського фермерства.

Таким чином, проблема дослідження полягає у визначенні ролі FADN/FSDN як інструменту реалізації спільної аграрної політики ЄС та у виявленні особливостей і перспектив впровадження цієї системи в Україні з урахуванням сучасних викликів і потреб розвитку національного агросектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування стандартизованих мікроекономічних даних для управління аграрною політикою має ґрунтовну європейську нормативно-методичну базу, в центрі якої перебуває система FADN. Її

функціонування регламентується імплементаційними актами ЄС, що встановлюють вимоги до організації мережі збору бухгалтерських даних, структури інформації та процедур її узагальнення для потреб Спільної аграрної політики [1].

Сучасний етап розвитку пов'язаний із трансформацією FADN у FSDN та розширенням аналітичного поля до показників сталого розвитку, що детально висвітлюється в матеріалах Європейської Комісії та супровідній документації щодо пілотних проєктів і методологічних підходів [2]. Практичні аспекти збору та гармонізації змінних підтримуються публічними ресурсами FADN/FSDN і стандартною документацією змінних, яка забезпечує уніфікацію показників і порівнюваність результатів між країнами [3–5]. Додатково європейські огляди Спільної аграрної політики підкреслюють стратегічну значущість перетворення FADN у FSDN як інструмента підвищення результативності політики та її орієнтації на сталість [9].

У науковій літературі значна частина досліджень зосереджена на методах типологізації та класифікації господарств, що є фундаментом FADN-аналізу. Українські дослідники акцентують увагу на адаптації європейських підходів до типології ферм і розглядають перші результати застосування класифікації FADN у національному контексті як передумову інтеграції до європейського аналітичного простору [7]. Дотичною є проблематика типізації виробництва та стійкості (зокрема у тваринництві), де типологічні підходи використовуються як інструмент управління сталим розвитком і ризиками [6]. Європейські емпіричні роботи пропонують багатовимірні методи класифікації (на прикладі італійських даних RICA/FADN), що розширює можливості групування господарств і підвищує точність аналітики на рівні виробничих систем [10]. Окремий напрям становлять дослідження впливу інструментів Спільної аграрної політики на продуктивність та врахування гетерогенності господарств у політичних оцінках, що підсилює значення мікроданих для моделювання сценаріїв підтримки [12].

Важливий пласт сучасних публікацій пов'язаний із розширенням FADN до вимірювання сталості та включенням нових індикаторів. Зокрема, дослідження оцінюють вартість та організаційні наслідки інтеграції показників сталого розвитку у FADN-підхід, що підкреслює методичну й ресурсну складність переходу до FSDN [8]. Проєктні матеріали LIFT пропонують загальноєвропейську типологію застосування екологічних практик, демонструючи можливості поєднання

економічних і екологічних вимірів на рівні господарств [11]. Паралельно розвивається підхід «поза межами FADN», який передбачає інтеграцію додаткових джерел даних для отримання управлінських висновків, зокрема щодо використання дорадчих послуг у країнах ЄС [13], що актуалізує питання сумісності та розширення аналітичної інфраструктури.

Попри наявність значного масиву нормативних і наукових напрацювань, у контексті України зберігається дефіцит публікацій, які б одночасно:

- а) системно описували логіку трансформації мікроданих FADN у рішення державної аграрної політики;
- б) деталізували структуру показників анкети за аналітичними блоками з урахуванням вимог порівнюваності та агрегування;
- в) окреслювали організаційно-методичні обмеження збору даних на пілотних етапах та їхній вплив на якість інформації (повноту, верифікованість, узгодженість).

Саме ці аспекти зумовлюють доцільність подальших досліджень, спрямованих на обґрунтування інтегрованої моделі використання даних FADN у системі управління аграрною політикою України та її гармонізації зі стандартами Спільної аграрної політики ЄС.

Мета статті полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні ролі системи FADN (Farm Accountancy Data Network) як інструменту формування обґрунтованої на даних аграрної політики України, визначенні структурної логіки трансформації мікроекономічних даних господарств у механізми державного регулювання та оцінці аналітичного потенціалу показників анкети-опитувальника FADN у контексті гармонізації

аграрної політики зі стандартами Спільної аграрної політики ЄС.

Методи дослідження. У дослідженні застосовані: методи аналізу та синтезу для узагальнення теоретичних підходів до формування політики, що ґрунтується на доказах, та функціонування системи FADN; структурно-функціональний метод – для систематизації показників анкети за аналітичними блоками та визначення їх взаємозв'язків; системний підхід – для обґрунтування інтегрованої моделі використання даних FADN у державному управлінні; метод порівняльного аналізу – для зіставлення національних практик збору мікроданих із європейською методологією; логіко-аналітичний метод – для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками господарств і механізмами державної підтримки; елементи емпіричного аналізу – для оцінки практичних труднощів упровадження FADN на пілотному етапі.

Виклад основних результатів дослідження. Сутність збору даних FADN полягає у формуванні стандартизованої мікроекономічної бази показників діяльності господарств, що охоплює їх ресурсне забезпечення (земля, праця, капітал), структуру виробництва, фінансові результати, витрати та отриману державну підтримку [1]. Такий підхід забезпечує порівнюваність даних, їх аналітичну придатність та можливість інтеграції в європейську систему аграрної статистики [2, 3]. На рис. 1 відображено логіку функціонування системи FADN як інструменту збору, узагальнення та використання економічної інформації сільськогосподарських господарств для формування державної аграрної політики.

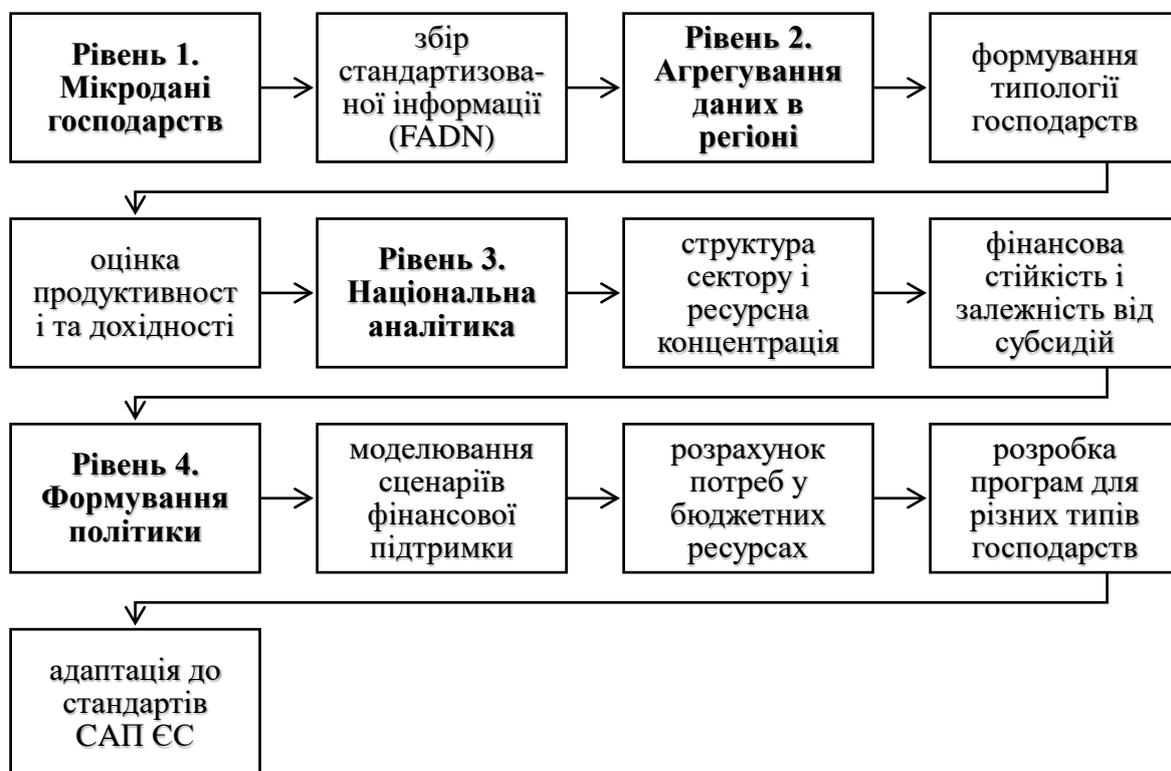

Рис. 1. Інтегрована аналітична модель використання даних FADN у системі управління аграрною політикою України
Джерело: сформовано автором на основі [1-5].

На першому етапі здійснюється збір первинної інформації безпосередньо на рівні господарств. Далі відбувається її агрегування на регіональному рівні, що дозволяє сформувати типологію виробників, оцінити рівень продуктивності, доходності та ресурсної концентрації. Узагальнені показники стають основою для національної аналітики, яка дає змогу визначити фінансову стійкість сектору, ступінь залежності від субсидій та структурні диспропорції розвитку.

Отримані результати використовуються для моделювання сценаріїв державної підтримки, прогнозування потреб у бюджетних ресурсах та розробки програм для різних типів господарств. Таким чином, система FADN трансформує індивідуальні мікродані у комплексні аналітичні висновки, що слугують підґрунтям для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Завершальним елементом цієї логіки є адаптація аграрної політики України до стандартів Спільної аграрної політики ЄС (CAP), що забезпечує її гармонізацію з європейськими підходами та посилює інтеграцію у спільний аграрний простір.

FADN виступає не лише системою статистичного обліку, а інструментом формування доказової аграрної політики, яка ґрунтується на реальних економічних показниках діяльності господарств.

У межах методології FADN анкета-опитувальник побудована за принципом системної структуризації

мікроекономічних показників діяльності сільськогосподарських господарств. Її зміст не є набором ізольованих індикаторів, а формує цілісну інформаційну модель, що відображає інституційні характеристики, ресурсне забезпечення, виробничі результати, фінансово-економічні параметри та взаємодію господарств із механізмами державної підтримки [6-7].

Водночас розвиток європейської аналітичної системи зумовив розширення функціонального призначення FADN та її поступову трансформацію у FSDN (Farm Sustainability Data Network). Такий перехід передбачає доповнення традиційних фінансово-економічних показників індикаторами екологічної та соціальної складових сталого розвитку, що відповідає сучасним пріоритетам Спільної аграрної політики ЄС та концепції сталого розвитку аграрного сектору [2, 8, 9].

З метою забезпечення аналітичної узгодженості та можливості подальшого агрегування даних показники анкети згруповано у функціональні блоки, кожен із яких виконує окрему аналітичну роль у процесі оцінки ефективності та стійкості аграрного виробництва [6, 7, 10-11]. Такий підхід відповідає європейській методології FADN і забезпечує порівнюваність даних на національному та міжнародному рівнях [1].

Структуризацію показників анкети-опитувальника FADN за відповідними аналітичними блоками подано в табл. 1.

Таблиця 1

Структуризація показників анкети-опитувальника FADN за аналітичними блоками, 2025 р.

Блок показників	Основні показники	Аналітичне значення
Структурні характеристики господарства	Тип власності, юридичний статус, система обліку, органічне виробництво, інша прибуткова діяльність	Класифікація господарств, рівень формалізації, диверсифікація діяльності
Земельні ресурси	Площа ВСЗ, структура користування (власність/оренда), вартість землі	Концентрація земель, інтенсивність використання, структура активів
Трудові ресурси	Оплачувана/неоплачувана праця, AWU, освіта, гендерна структура	Продуктивність праці, рівень сімейної зайнятості, людський капітал
Фінансові ресурси	Грошові кошти, дебіторська заборгованість, інші оборотні активи	Ліквідність, фінансова стійкість
Основні засоби	Будівлі, машини, обладнання, нематеріальні активи	Капіталоозбросність, рівень модернізації
Боргові зобов'язання	Комерційні та пільгові кредити, строковість, кредиторська заборгованість	Боргове навантаження, фінансова автономія
Витрати виробництва	Специфічні витрати (рослинництво/тваринництво), накладні витрати, енергоносії	Структура собівартості, ресурсомісткість
Рослинництво	Площа, урожайність, виробництво, реалізація, внутрішнє використання	Продуктивність, товарність, диверсифікація культур
Тваринництво	Поголів'я, продуктивність, обсяг реалізації	Оборот стада, ефективність виробництва
Інша прибуткова діяльність	Переробка, агротуризм, відновлювана енергія, контрактні роботи	Диверсифікація доходів, вертикальна інтеграція
Дотації та гранти	Вид підтримки, джерело фінансування, обсяг	Залежність від державної підтримки

Джерело: сформовано автором на основі: [6-7, 10-11].

Анкета-опитувальник, що використовується в межах системи FADN (Farm Accountancy Data Network), складається з взаємопов'язаних блоків показників, які комплексно охоплюють економічну, ресурсну та виробничу діяльність сільськогосподарського господарства [6-7, 10-11].

Перший блок включає структурні характеристики господарства. У ньому відображаються тип власності, юридичний статус, особливості організації бухгалтерського обліку, наявність органічного виробництва та здійснення іншої прибуткової діяльності. Цей розділ формує інституційний профіль господарства та

забезпечує його класифікацію в системі FADN.

Другий блок присвячений земельним ресурсам і містить інформацію про площу використовуваних сільськогосподарських земель, структуру їх користування (власність, оренда) та вартість земельних активів. Він дає можливість оцінити масштаб виробництва та структуру ресурсної бази.

Третій блок охоплює трудові ресурси. У ньому фіксуються показники оплачуваної та неоплачуваної праці, еквівалент повної зайнятості (AWU), рівень освіти керівника господарства та гендерна структура зайнятих осіб. Ці дані дозволяють аналізувати продуктивність праці та людський капітал.

Наступний блок стосується фінансових ресурсів, де відображаються грошові кошти, дебіторська заборгованість та інші оборотні активи, що характеризують ліквідність господарства.

Окремо виділено блок основних засобів, який містить інформацію про будівлі, машини, обладнання та нематеріальні активи. Цей розділ відображає матеріально-технічний потенціал та рівень капіталоозброєності виробництва.

Блок боргових зобов'язань включає дані про комерційні та пільгові кредити, строковість позик і кредиторську заборгованість, що дає змогу оцінити фінансове навантаження та автономію господарства.

Важливе місце в анкеті займає блок витрат виробництва, у якому деталізуються специфічні витрати в рослинництві та тваринництві, накладні витрати й витрати на енергоносії. Саме цей розділ є основою для розрахунку собівартості та фінансових результатів.

Виробничі результати відображаються у двох окремих блоках – рослинництва та тваринництва. Вони містять показники площ, урожайності, обсягів виробництва й реалізації продукції, а також дані про поголів'я та продуктивність тварин.

Додатково анкета-опитувальник включає блок іншої прибуткової діяльності, де фіксуються доходи від переробки, агротуризму, виробництва відновлюваної енергії чи виконання контрактних робіт.

Завершальний блок присвячений дотаціям і грантам, у якому відображаються види отриманої підтримки, джерела фінансування та обсяги допомоги.

Таким чином, анкета-опитувальник FADN має комплексну структуру та охоплює всі ключові аспекти функціонування сільськогосподарського господарства, забезпечуючи формування повної мікроекономічної бази для подальшого аналізу та прийняття управлінських рішень.

У процесі формування доказової моделі державної аграрної політики ключового значення набуває систематизований збір та аналітична обробка мікроекономічних даних сільськогосподарських господарств. Система FADN забезпечує інтегровану інформаційну основу, у межах якої показники діяльності виробників структуруються за логічно взаємопов'язаними блоками, що відображають інституційні характеристики, ресурсний потенціал, виробничі результати, фінансово-економічні параметри та обсяги державної підтримки [12-13].

Такий підхід дозволяє простежити причинно-наслідковий зв'язок між ресурсною базою господарств, результатами їх діяльності та механізмами державного регулювання. Узагальнення цих даних на регіональному та національному рівнях створює аналітичне підґрунтя для розробки диференційованої політики підтримки, оцінки фінансової стійкості сектору та адаптації аграрної політики до стандартів ЄС [12-13].

Структуру показників FADN та їхній вплив на формування державної аграрної політики представлено на рис. 2.

На рис. 2 відображено логіку побудови системи показників FADN як інтегрованої інформаційної основи формування державної аграрної політики. Схема демонструє, що показники анкети опитувальника не є ізольованими, а формують цілісну систему взаємопов'язаних даних, які можна згрупувати у п'ять функціональних блоків. Кожен із цих блоків має власне аналітичне призначення та безпосередній вплив на механізми державного регулювання аграрного сектору.

Перший блок – інституційно-структурний – охоплює характеристики господарства: юридичний статус, тип власності, систему обліку, наявність органічного виробництва, участь у програмах якості та іншу прибуткову діяльність. Ці показники формують типологію господарств (малі, середні, великі; сімейні чи корпоративні) та визначають рівень формалізації їх діяльності. Саме на основі цього блоку держава може розробляти диференційовану політику підтримки, орієнтовану на специфіку різних категорій виробників.

Другий блок – ресурсний – відображає фактори виробництва: земельні, трудові та капітальні ресурси. Дані про площу використовуваних земель, структуру користування, вартість активів, обсяг праці (оплачуваної й неоплачуваної), рівень освіти керівників, наявність основних засобів, інвестиції та боргові зобов'язання дозволяють оцінити ресурсну забезпеченість, продуктивність факторів виробництва, концентрацію землі та модернізаційний потенціал господарств. Узагальнення цих показників на національному рівні дає можливість визначати напрями інвестиційної та структурної політики.

Третій блок – виробничий – охоплює результати діяльності у рослинництві та тваринництві. Показники площ, урожайності, обсягів виробництва, використання добрив, поголів'я та продуктивності формують уявлення про спеціалізацію, інтенсивність і структуру аграрного виробництва. Цей блок дозволяє оцінити виробничий потенціал сектору та обґрунтувати галузеві програми підтримки.

Четвертий блок – фінансово-економічний – інтегрує показники валової продукції, проміжного споживання, валової доданої вартості, структури витрат, доходу господарства, ліквідності та боргового навантаження. Саме цей блок формує основу для оцінки рентабельності, фінансової стійкості та конкурентоспроможності господарств. Він забезпечує аналітичну базу для моделювання сценаріїв бюджетної підтримки та прогнозування фінансових наслідків управлінських рішень.

П'ятий блок – державної підтримки – містить інформацію про субсидії, гранти, компенсації та інвестиційну допомогу. Його аналіз дозволяє оцінити

ефективність бюджетних програм, визначити ступінь залежності сектору від державної підтримки та оптимізувати розподіл фінансових ресурсів.

Рис. 2. Структура показників FADN та їхній вплив на державну аграрну політику

Джерело: сформовано автором на основі [1-7, 10-11].

Системність цих п'яти блоків полягає в їхній взаємозалежності: ресурсна база впливає на виробничі результати; виробничі показники визначають фінансові результати; фінансова стійкість корелює з потребою у державній підтримці; інституційні характеристики визначають доступ до програм допомоги. Таким чином, дані анкети FADN формують багатовимірну інформаційну модель аграрного сектору.

Узагальнення цих показників на рівні регіонів і країни створює доказову основу для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності, конкурентоспроможності та сталості аграрного виробництва. Отже, схема демонструє, що FADN виступає не лише інструментом збору статистичної інформації, а інституційною платформою формування сучасної державної аграрної політики.

У процесі апробації методології FADN у Полтавській області, виявлено низку практичних труднощів, які

впливають на повноту, достовірність і аналітичну цінність зібраної інформації. З огляду на те, що система FADN ґрунтується на стандартизованому мікроекономічному обліку діяльності господарств, які в українських умовах часто не ведуть деталізованого управлінського обліку, процес збору даних супроводжується організаційними, методичними та комунікаційними викликами.

Аналіз пілотного етапу дозволив систематизувати ключові проблеми, визначити їхні причини та оцінити вплив на якість інформації. Узагальнення цих аспектів є важливим для вдосконалення інструментарію збору даних, підвищення довіри респондентів та адаптації методології FADN до національних особливостей ведення господарської діяльності. Основні труднощі, що виникали під час збору даних FADN, узагальнено в табл. 2.

Таблиця 2

Методичні та організаційні виклики впровадження FADN на етапі збору мікроданих в Полтавській області, 2025 р.

Проблема	Причини виникнення	Прояви під час збору даних	Вплив на якість та повноту інформації
Недовіра респондентів при наданні інформації (у тому числі фінансової)	Відсутність досвіду участі у подібних проєктах; недостатня обізнаність щодо нефіскального характеру FADN; обережність дрібних, малих і домогосподарств у розкритті економічних показників	Відмова надавати фінансову звітність; неповне розкриття обсягів і цін реалізації; надання часткових або приблизних даних	Зниження повноти інформації; обмеження можливостей верифікації; підвищення ризику викривлення аналітичних результатів
Складність заповнення таблиць анкети	Висока деталізація показників; складна структура взаємопов'язаних таблиць; необхідність розмежування показників за видами діяльності	Помилки у заповненні окремих розділів; неузгодженість між таблицями; збільшення тривалості інтерв'ю	Підвищення навантаження на інтерв'юерів; зростання ймовірності технічних і логічних помилок; уповільнення процесу збору даних
Невідповідність методології FADN практиці ведення обліку господарств	Відсутність управлінського обліку у більшості дрібних і малих виробників; використання спрощеного обліку доходів і витрат; нефіксованість окремих господарських операцій	Нерозуміння термінології анкети; складність оцінки власної праці членів домогосподарства; відсутність документального підтвердження частини показників	Необхідність адаптації методики під час інтерв'ю; зростання суб'єктивності оцінок; потреба у додатковій логічній перевірці даних

Джерело: власні дослідження автора.

Аналіз показує, що труднощі мають як інституційний, так і методичний характер і безпосередньо пов'язані зі специфікою функціонування малих і середніх господарств.

Першою системною проблемою є недовіра респондентів при наданні інформації, зокрема фінансової. Її причинами виступають відсутність попереднього досвіду участі у подібних проєктах, недостатня поінформованість щодо нефіскального характеру FADN та обережність господарств у питаннях розкриття економічних показників. На практиці це проявлялося у відмові надавати фінансову звітність, неповному розкритті обсягів і цін реалізації продукції або використанні приблизних оцінок. Наслідком є зниження повноти зібраної інформації, ускладнення процедур її верифікації та підвищення ризику викривлення результатів аналітичних розрахунків.

Другою групою труднощів стала складність заповнення табличних форм анкети. Висока деталізація показників, наявність взаємопов'язаних розділів та необхідність розмежування даних за видами діяльності створювали додаткові бар'єри для респондентів, особливо тих, хто не веде систематизований облік. У процесі збору даних це призводило до помилок у заповненні окремих блоків, логічної неузгодженості між таблицями та збільшення тривалості інтерв'ю. Відповідно, зростало навантаження на інтерв'юерів і підвищувалася ймовірність технічних та логічних помилок.

Третьою суттєвою проблемою є невідповідність методології FADN практиці ведення обліку в господарствах. Більшість малих і середніх виробників не здійснюють управлінський облік у форматі, передбаченому FADN, обмежуючись спрощеним відображенням доходів і витрат. Нерідко частина господарських операцій не має документального підтвердження. Це

ускладнювало розуміння термінології анкети, оцінку власної праці членів домогосподарства та віднесення витрат до конкретних видів діяльності. У таких умовах інтерв'юери були змушені адаптувати методику до практичної «логіки фермера», що, з одного боку, забезпечувало можливість збору даних, а з іншого – підвищувало ризик суб'єктивності та потребувало додаткової логічної перевірки показників.

Таким чином, узагальнення наведених у таблиці аспектів дозволяє зробити висновок, що якість даних FADN в українських умовах значною мірою залежить від рівня фінансової культури господарств, складності інструментарію збору та ефективності комунікації між інтерв'юером і респондентом. Усвідомлення цих факторів є необхідною передумовою вдосконалення методики збору даних і забезпечення їх відповідності стандартам європейської аналітичної системи.

Висновки. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати, що система FADN є інституційною основою формування доказової аграрної політики, оскільки забезпечує стандартизований збір та багаторівневу аналітичну обробку мікроекономічних даних діяльності сільськогосподарських господарств. Сутність FADN полягає не лише у фіксації фінансово-економічних показників, а у створенні інтегрованої інформаційної моделі аграрного сектору, яка поєднує інституційні, ресурсні, виробничі, фінансові та бюджетні параметри функціонування господарств.

Запропонована інтегрована аналітична модель використання даних FADN у системі управління аграрною політикою України демонструє послідовний перехід від мікроданих господарств до регіонального агрегування, національної аналітики та формування управлінських рішень. Узагальнення показників дозволяє оцінити продуктивність факторів виробництва,

фінансову стійкість, рівень концентрації ресурсів, ступінь залежності від субсидій та структурні диспропорції розвитку сектору. Таким чином, FADN виступає механізмом трансформації індивідуальної економічної інформації у стратегічні рішення державного рівня.

Структуризація анкети-опитувальника FADN за аналітичними блоками підтверджує її системний характер. Інституційно-структурний блок забезпечує типологізацію господарств і формує основу для диференційованої політики підтримки; ресурсний – дозволяє оцінити забезпеченість факторами виробництва та модернізаційний потенціал; виробничий – характеризує спеціалізацію та інтенсивність аграрного виробництва; фінансово-економічний – створює підґрунтя для оцінки рентабельності й конкурентоспроможності; блок державної підтримки – забезпечує аналіз ефективності бюджетних інструментів. Взаємозв'язок цих блоків формує багатовимірну модель функціонування аграрного сектору.

Водночас апробація методології FADN в українських умовах виявила низку організаційних та методичних викликів. Основними з них є недостатній рівень довіри респондентів, складність табличних форм

анкети та невідповідність стандартів управлінського обліку практиці ведення господарства у малих і середніх виробників. Зазначені чинники впливають на повноту, достовірність і верифікованість даних, що вимагає вдосконалення методичного супроводу, посилення інформаційної роботи та підвищення фінансової культури респондентів.

У стратегічному вимірі впровадження FADN створює передумови для гармонізації аграрної політики України зі стандартами Спільної аграрної політики ЄС (CAP), забезпечує порівнюваність показників із європейськими країнами та підвищує обґрунтованість бюджетного планування. Таким чином, FADN слід розглядати не лише як систему статистичного спостереження, а як ключовий інструмент інституційної модернізації аграрного управління та важливий елемент євроінтеграційного процесу України.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з удосконаленням механізмів верифікації даних, цифровізацією процесу збору інформації та розробкою моделей прогнозування ефективності державної підтримки на основі масиву даних FADN.

Список використаних джерел:

1. Commission Implementing Regulation (EU) 2015/220 of 3 February 2015 laying down rules for the application of Council Regulation (EC) № 1217/2009 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02015R0220-20240101>
2. European Commission, DG AGRI. Converting FADN into FSDN: pilots and methodology. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cmef/sustainability/converting-farm-accountancy-data-network-fadn-farm-sustainability-data-network-fsdn_en
3. FADN-FSDN Public Information. URL: <https://circabc.europa.eu/ui/group/befb6055-ab0c-4305-84fe-0c80c1c0553d/librar/y/10b2ae37-47b8-4236-a950-0f714b00d7a9>
4. Instructions for the Form and Layout of the FADN. URL: <https://circabc.europa.eu/ui/group/befb6055-ab0c-4305-84fe-0c80c1c0553d/library/941afcfa-fae2-49ae-9856-2fdb8ccd4db1/details>
5. Standard Variables Documentation. URL: <https://circabc.europa.eu/ui/group/befb6055-ab0c-4305-84fe-0c80c1c0553d/library/4f1c4cca-19e9-49be-a9b6-e0c2d6859367>
6. Хуторов А., Пугачов М. Типізація виробництва тваринницьких ферм у системі управління їхньою стійкістю. (2023). Український журнал прикладної економіки та технологій, № 4. С. 74-81. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-12>
7. Yashchenko L.O., Marongiu S., Prokopenko O.M., & Kruglyak H.I. (2025). EU FADN farm classification: first experience of Ukraine in a European perspective. *Statistics of Ukraine*, No. 109(2). Pp. 40-50. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.2\(109\)2025.02.04](https://doi.org/10.31767/su.2(109)2025.02.04)
8. Volkerink B., Verschoor A., Beukema H., Tieben B., & Wagenberg C. (2021). Cost of Extending the Farm Accountancy Data Network to Sustainability Indicators. *Sustainability*, Vol. 13(15). Art. 8181. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13158181>
9. Making the Farm Sustainability Data Network an EU Success Story. (2024). EU CAP Network. URL: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/publications/making-farm-sustainability-data-network-eu-success-story_en
10. Cardillo C., Albisinni F., Bartolini F., Galiè R., & Romagnoli L. (2023). Classifying Italian Farms Using Multivariate Techniques: A Study Based on the RICA Dataset. *Land*, Vol. 12(2). Art. 301. DOI: <https://doi.org/10.3390/land12020301>
11. LIFT Project. Uptake of Ecological Farming Practices by EU Farms : A Pan-European Typology. (2022). URL: <https://www.researchgate.net/publication/366124706>
12. Biagini A., Antonioli F., & Severini S. (2022). Heterogeneity and Common Agricultural Policy : Measuring the effects of support on farm productivity across EU cereal farms. URL: <https://arxiv.org/abs/2212.03503>
13. Jones, G., & Kinsella, A. (2023). Going beyond FADN : The Use of Additional Data to Gain Insights into Extension Service Use across EU Member States. *Studies.hu*. URL: <https://studies.hu/going-beyond-fadn-the-use-of-additional-data-to-gain-insights-into-extension-service-use-across-european-union-member-states/>

References:

1. Commission Implementing Regulation (EU) 2015/220 of 3 February 2015 laying down rules for the application of Council Regulation (EC) № 1217/2009 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Union. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02015R0220-20240101> [in English].
2. European Commission, DG AGRI. Converting FADN into FSDN: pilots and methodology. Retrieved from: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cmef/sustainability/converting-farm-accountancy-data-network-fadn-farm-sustainability-data-network-fsdn_en [in English].
3. FADN-FSDN Public Information. Retrieved from: <https://circabc.europa.eu/ui/group/befb6055-ab0c-4305-84fe-0c80c1c0553d/library/10b2ae37-47b8-4236-a950-0f714b00d7a9> [in English].
4. Instructions for the Form and Layout of the FADN. Retrieved from: <https://circabc.europa.eu/ui/group/befb6055-ab0c-4305-84fe-0c80c1c0553d/library/941afcfa-fae2-49ae-9856-2fdb8ccd4db1/details> [in English].
5. Standard Variables Documentation. Retrieved from: <https://circabc.europa.eu/ui/group/befb6055-ab0c-4305-84fe-0c80c1c0553d/library/4f1c4cca-19e9-49be-a9b6-e0c2d6859367> [in English].
6. Khutorov, A., & Pugachov, M. (2023). Typizatsiia vyrobnytstva tvarynnytskykh ferm u systemi upravlinnia yikhnoi stiiikistiu. [Typification of livestock farm production in the system of managing their sustainability]. *Journal of Applied Economics and Technology*, No. 4. Pp. 74–81. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-4-12> [in Ukrainian].
7. Yashchenko, L. O., Marongiu, S., Prokopenko, O. M., & Kruglyak H. I. (2025). EU FADN farm classification: first experience of Ukraine in a European perspective. *Statistics of Ukraine*. No. 109(2). Pp. 40–50. DOI: [https://doi.org/10.31767/su.2\(109\)2025.02.04](https://doi.org/10.31767/su.2(109)2025.02.04) [in English].
8. Volkerink, B., Verschoor, A., Beukema, H., Tieben, B., & Wagenberg, C. (2021). Cost of Extending the Farm Accountancy Data Network to Sustainability Indicators. *Sustainability*. Vol. 13(15). Art. 8181. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13158181> [in English].
9. EU CAP Network. Making the Farm Sustainability Data Network an EU Success Story. (2024). Retrieved from: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/publications/making-farm-sustainability-data-network-eu-success-story_en [in English].
10. Cardillo, C., Albisinni, F., Bartolini, F., Galiè, R., & Romagnoli, L. (2023). Classifying Italian Farms Using Multivariate Techniques: A Study Based on the RICA Dataset. *Land*. Vol. 12(2). Art. 301. DOI: <https://doi.org/10.3390/land12020301> [in English].
11. LIFT Project. Uptake of Ecological Farming Practices by EU Farms: A Pan-European Typology. (2022). Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/366124706> [in English].
12. Biagini, A., Antonioli, F., & Severini S. (2022). Heterogeneity and Common Agricultural Policy: Measuring the effects of support on farm productivity across EU cereal farms. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/2212.03503> [in English].
13. Jones, G., & Kinsella, A. (2023). Going beyond FADN: The Use of Additional Data to Gain Insights into Extension Service Use across EU Member States. Retrieved from: <https://studies.hu/going-beyond-fadn-the-use-of-additional-data-to-gain-insights-into-extension-service-use-across-european-union-member-states/> [in English].

Дата надходження статті: 30.01.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 20.02.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 11.03.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.